

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ РАЦІОНАЛЬНОГО ВОДОКОРИСТУВАННЯ

Савінова О.С., Дегтярьова І.Б.

Однією з найбільш серйозних екологічних проблем є забруднення водних джерел. Відпрацьовані промислові і комунальні стічні води забруднюють більше третини річкового стоку. Більше половини великих річок у світі потерпають від надмірного забруднення або пересихають.

Джерелом забруднень є поверхневий і ливневий стік із територій сміттєзвалищ, сільськогосподарських об'єктів і угідь. Розклад великої кількості органічних речовин у водоймах, занесених зі стічними водами спричинює масові замори водних організмів, особливо промислових видів риби. Така вода стає непридатною для господарського використання. Забруднення води органічними речовинами має назву евтрафікації.

Прісна вода складає тільки 2% всіх водних ресурсів. Нинішні запаси прісної води на одну душу населення у два рази менше, ніж були 50 років тому. Крім того, за прогнозами, світові запаси води будуть зменшуватися і в майбутньому. Таке різке скорочення водних ресурсів пояснюється тим, що в результаті зростання населення, а також розвитку сільського господарства і промисловості зросла потреба в прісній воді.

Однією з головних проблем є нерівномірність розподілення запасів прісної води. Дефіцит води вже зараз може негативно позначитися на здоров'ї людей і економіці. Зараз настає той час, коли воду будуть цінити як нафту і перестануть вважати такою ж безкоштовною, яким вважають повітря. Одним зі шляхів вирішення проблем дефіциту води є використання підземних вод. Інтенсифікація відбору підземних вод може викликати низку серйозних екологічних проблем. Підземні води є не тільки корисною копалиною і частиною водних ресурсів, але й важливим компонентом навколишнього середовища. Будь-які зміни в режимі і балансі підземних вод призведуть до змін в інших компонентах навколишнього середовища. Протікання водопроводів і каналізаційної мережі викликають підняття ґрунтових вод і, як наслідок, підтоплення споруд. Погіршення якості підземних вод пов'язане з випаданням кислотних дощів. Великою

проблемою є забруднення підземних вод. При плануванні використання підземних вод необхідно враховувати, що захищеність різних водоносних горизонтів від забруднення неоднакова.

Охороні вод сприяє раціональне водокористування – комплекс заходів, спрямованих на зниження забору свіжої води промисловими, комунальними, сільськогосподарськими та іншими об'єктами і технологічно виправдане зменшення загальної витрати води у виробничих процесах.

Інтегрований підхід до управління водними ресурсами був проголошений на багатьох міжнародних конференціях та форумах, у тому числі на Всесвітніх самітах. На сьогодні розроблено його концепцію та методологію впровадження у економічно розвинених країнах.

Для України є важливим формування міжгалузевої політики з інтегрованого управління водними ресурсами для виробництва та охорони екосистем на національному рівні; залучення широкого кола учасників до управління водними ресурсами та всіх, хто має відношення до розв'язання водних проблем, формування цієї політики та її реалізації; розробка законодавчої бази та створення організацій з інтегрованого управління водними ресурсами на рівні басейнів рік, зрошувальних та осушувально-зволожувальних систем, поєднання водо- та землекористувачів у асоціації з управлінням водою на рівні технологічних модулів меліоративних систем; створення баз знань, інформаційних ресурсів, механізмів щодо їх розповсюдження та використання для впровадження інтегрованого управління водними ресурсами; розробка та впровадження водо- та енергозберігаючих технологій, визначення економічних та законодавчих механізмів, що сприятимуть залученню інвестицій. У впровадженні зазначених рекомендацій у нашій країні важливою є роль уряду щодо координації дій міністерств та відомств, що залучені до розв'язання проблеми управління водними ресурсами для продовольства та охорони природного середовища.

Однак ніякий Міжнародний комітет сам по собі, ні міжнародні організації та рекомендації міжнародних конференцій не в змозі запровадити процес формування та реалізації інтегрованої міжгалузевої політики в Україні, якщо не будуть запроваджені механізми поєднання особистих інтересів людей, окремих галузей економіки, приватного сектора та загальнодержавних інтересів.